

Mijn compostgoeroe.

Eind jaren 80 in de vorige eeuw vond ik in de bibliotheek het boek over het maken van compost van Alwin Seifert (1890-1972). Vanaf die tijd heb ik, min of meer, de daarin beschreven methode van compost maken als uitgangspunt genomen van het tuinieren. Enkele jaren later vond ik het boek in een tweedehands boekhandel in Amersfoort voor een tientje. Dat was de negende druk, dus ook in ons land is (was) het een veelgelezen boek. De Nederlandse titel: "Tuinieren zonder gif" (uitgegeven in 1972) is meteen een sympathiek motto.

Een eigenwijze tuinder, die landschapsarchitect was van beroep en derhalve veel te maken had met tuinaanleg en aanleg van plantsoenen en dergelijke. De schrijver was tegen het gebruik van kunstmest en de zgn. wetenschappelijke scheikundige benadering van het bemestingsprobleem. Zijn volwassen leven begon in de eerste wereldoorlog en hij overleed in 1972. Alwin Seifert deelde met de antroposofen hun afkeer van de moderne landbouw, die kwalen bestreed met chemie en wel de uiterlijke kenmerken van de kwaal bestreed, maar niet de oorzaak. Voor Alwin Seifert die terugkeek naar een natuur, waar de mens niets aan had gedaan, lag daar het uitgangspunt. De bodem is bedekt in een doorgaand proces van toevoeging en compostering: denk aan de bladeren die vallen van de boom, die de bodem bedekken, beschermen en voeden. De smaak van een appel van een wilde appelboom in een bos kon hij niet vergeten. In zijn tuin had hij een wegwijnende boom, het was in de stad en hij besloot om daar verrijkte compost bij te voegen veel compost van blad met wat lemige aarde en beender- bloed- en hoornmeel in kleine hoeveelheden. Het resultaat was verbijsterend. De boom ging krachtige nieuwe scheuten vormen en legde de oude bast af.

Voor Alwin Seifert was de nieuwe compostmethode geboren.

Diverse mensen en boeren, die ook weinig vertrouwen hadden in de moderne landbouw probeerden de mest om te zetten volgens de compostmethode van Alwin Seifert en met succes. De natuur werd niet geforceerd, maar verrijkt met eveneens natuurlijke ingrediënten.

Wat is nu de compostmethode van Alwin Seifert?

Hij noemt dit de kunst van het maken van een nieuw soort compost. Waarom noemt hij dat nieuw? De compost die wij tegenwoordig hebben is niet de "VAM"compost van vroeger, waar glas en piepschuimkorrels en wie weet wat voor rommel in voorkwam. Alwin Seiferts' methode was schoon, vrij van vervuiling. Dat begon simpel met het gebruiken van uitsluitend plantaardig afval. Daarmee is de compostmethode van Alwin Seifert een methode die pas in de jaren negentig algemeen gangbaar werd. We gingen het groente en fruitafval scheiden van het huishoudelijk afval. Nu lijkt dat zo vanzelfsprekend, maar dat was het niet. Hij gebruikt enkele toevoegingen om de compost te verrijken. Men legt twee hopen aan in de nabijheid van het gereedschapsschuurtje, daar waar men er altijd dicht bij is. Twee meter breed op de bodem, of iets minder in de kleine tuin. De lengte bedraagt dan - voor 100 m² aan bedden - drie tot vier meter. De hoop zelf moet, haast vanzelfsprekend, in het midden hoger liggen dan aan de randen. De ondergrond bestaat tot een diepte van 25 cm. uit teelaarde of leem, zodat de wormen naar beneden kunnen trekken, als ze hun werk hebben gedaan, of als het hogerop te droog is. De composthoop is eigenlijk een soort broeikas, beschutting tegen de wind is noodzakelijk. Als er voldoende ruimte is vormt een "wand" van vlierstruiken de beste omplanting. Frambozen kan ook, of een rij zwartebessenstruiken. Voor een schone compostplaats met de mogelijkheid om water af te voeren en een voorraadplaats voor leemhoudende aarde en turf/molm

heeft men ongeveer een tiende nodig van de oppervlakte van de tuin. Op de hoop komt werkelijk alles wat ter beschikking staat aan plantaardig afval. Frambozenstengels, gemaaid gras, snoeihout, blad- voor bijvoorbeeld esdoorn en paardenkastanje na de winter als ze verschrompeld zijn en niet in te dikke afsluitende pakketten. Alles wat op de composthoop komt, is **kleingemaakt** tot handgrootte. De composthoop wordt een mengsel van tegengestelde ingrediënten. Natte en droge, zandige en schone, grove en fijne, luchtige en compacte. We stapelen deze ingrediënten tot een hoogte van 20 cm. en bestrooien het geheel met wat kalkpoeder. Niet meer dan men suiker op de pannenkoek strooit. Daar overheen een mengsel van 200 gram per m² samengesteld uit hoorn- beender- en bloedmeel. Ook is het mogelijk fijn verdeelde schapen of konijnenmest als laagje te gebruiken. Daaroverheen een pinkdikke laag leemaarde. Het geheel wordt vermengd door er met een mestvork op te kloppen. Gras is geschikt om de hoop, die telkens 20 cm. wordt verhoogd, waarna zich het ritueel van de toevoegingen herhaalt, een beschermende laag te geven. Oud gras is daar het beste voor. Binnen in de hoop is gras niet geschikt: het verteert daar zeer slecht. De huid van gras zorgt ervoor dat de composthoop 18 graden blijft, bovendien verwerken de regenwormen het gras, dat aan de buitenkant zit, zodat het uiteindelijk in de hoop komt. De hoop krijgt een hoogte van ongeveer een meter. Wie voldoende gras heeft dekt alle open plekken in de tuin er mee af. Het houdt de vochtigheid van de bodem vast en beschermt het bodemleven. Het weert de groei van onkruid en wordt uiteindelijk door de regenwormen in de grond tot compost gemaakt en komt de bodem ten goede. De regenworm speelt een cruciale rol in de bodem en in de compost en wordt door professor Seifert op een voetstuk gezet. Wormenmest is de beste voedingsstof voor uw planten luidt de boodschap. De regenworm slikt de onverteerde kleine deeltjes in. In het wormenlichaam wordt dit materiaal verwerkt en wat de worm weer uitscheidt, zien wij soms als hoopjes op de grond. Als je al die hoopjes van de wormen zou verzamelen, heb je de beste grond die voor je planten beschikbaar is. (Dit is ook wetenschappelijk onderzocht). "Le bon Dieu, de goede God weet hoe men vruchtbare aarde maakt en heeft dit geheim aan de regenwormen toevertrouwd" citeert hij een Franse boer "Composter is de natuur het werk laten doen en dit stimuleren en leiden".

Het opzetten van de hoop is de kunst van het compost maken. Gaat de hoop stinken, dan gaat het proces niet goed! Schudt alle ingrediënten nog eens goed los en zet de hoop opnieuw op. Om voldoende materiaal te krijgen voor compost kunt u in de herfst blad verzamelen, of als iemand konijnen houdt, wanneer het hok wordt schoongemaakt het stro en de mest meenemen.

Alwin Seifert heeft 20 jaar op hetzelfde bed aardappels verbouwd met grote opbrengsten, zonder aantasting. De bemestingstoestand van dit aardappelbed heeft hij diverse malen laten meten. En na enkele jaren was deze volmaakt, zonder andere toevoeging dan de zelfgemaakte compost. Hij bracht de compost aan direkt in de sleuf bij de aardappelen. Deze aardappelen bleven zonder aantasting, al vielen de aardappelplanten bij de burensprekers neer onder het gewicht van duizenden coloradokevers. De boodschap: Een gezonde bodem - want met een goede humus toestand - gevoed door compost, zorgt voor een gezond gewas. Dan krijgen aantastingen door de opruimers van de natuur, virussen, gallen schimmels etc. geen kans. De aantastingen zijn een gevolg van monocultures en een ongezonde bodem en daardoor ontstane zwakte bij de planten.

De nauwkeurigheid waarmee Seifert werkte, heb ik niet aangehouden, meer de grote

lijnen. Bovendien heb ik in het begin gedacht: waarom bloed- en beendermeel? Het gaat om de idee van compost maken! Nu gebruik ik deze middelen wel en ook kalk hoort dus in de composthoop thuis. Niet voor de zuurgraad, maar om de regenwormen te helpen, aldus Seifert. Alwin Seifert heeft het compost maken tot een kunst verheven!

Composteren! Teneinde de bodem terug te voeden tot een stabiele humussituatie wordt bereikt. Humus is de crème de la crème van de bodem. Blijvende humus ontstaat in de vrije natuur slechts in de uitwerpselen van de "dieren" in de bodem, zoals 'wormenmest'. Blijvende humus maak je kunstmatig d.m.v. de composthoop met zijn wormen. Als de humussituatie in orde is dan kan het niet meer fout gaan met het telen van gewassen..Humus is eigenlijk iets magisch.... iets als een zwarte lössbodem.

Onderzoek op het internet.

Natuurlijk is er altijd een nieuwsgierigheid naar wat Duitsers van zekere leeftijd in de oorlog hebben gedaan. Daarom heb ik zijn naam eens losgelaten op de zoekmachine van Google.com. Het blijkt, dat er in Nazi-Duitsland iets bestond als: "De groene vleugel" van het Nationaal Socialisme, waar ook Alwin Seifert bij gerekend wordt.

Deze informatie heb ik pas sinds kort en - zoals gezegd - simpelweg verkregen door op de zoekmachine van Google.com de naam "Alwin Seifert" in te typen. Ook op de zoekmachine van "Google.de" (duits) krijg je informatie. Deze informatie doet niets af aan de compostmethode: het maken van compost is een oude en algemene kunde van het tuinieren zelf.

Omstreeks 1933 heeft Alwin Seifert als landschapsarchitect ervoor gezorgd dat de "autobahnen", die Hitler liet aanleggen niet meer kaarsrecht door het landschap sneden, maar paste hij deze *autobahnen* harmonisch in het landschap.

"Landschapsarchitect" een vak, een beroep, dat hijzelf had bedacht. Hij deed dit onder Fritz Todt, een belangrijke figuur in de opbouw van het Nazistische Duitsland. In zijn boek "Gärtnern, Äckern ohne Gift" dat verscheen in 1971, wordt hier enige aandacht aan besteed. Seifert bekeert de technici en ingenieurs tot een fraai landschappelijk ontwerp. Hiertoe in de gelegenheid gesteld door Dr. Fritz Todt, die in korte tijd 4000 km. snelweg moest aanleggen. Wat maken de Nazi's van het "landschappelijk" aanleggen van een *Autobahn*? Fritz Todt de ingenieur van het "Driftte Reich" stelt het als volgt: "Het vervullen van slechts transportdoelen is niet het uiteindelijke doel van de Duitse *autobahn* aanleg. De Duitse *Autobahn* moet een uitdrukking zijn van het haar omringende landschap en een uitdrukking van het diepste, wezenlijk Duitse." Retoriek van het Derde Rijk....

Op het internet blijkt dat Alwin Seifert wordt gerekend tot "de groene vleugel" van de Nazi's. Alwin Seifert heeft bij Rudolf Hess de tuin aangelegd in Munchen "en liep daar in en uit". Zo raadde hij de landeigenaren aan, die de biologische landbouw wilden toepassen in de deelstaat Thüringen, maar stuitten op een verbod, om een verzoek bij Hess in te dienen. Rudolf Hess, de derde man in het rijk, was er onbedoeld schuldig aan dat veel zaken nog een schijn van goedheid kregen temidden van de brutale en verwoestende maatregelen van de Nazi's. Alwin Seifert was de luitenant van Walther Darré, landbouwminister van de Nazi's en deze Walther Darré was eveneens geporteerd geraakt voor de natuurlijke manier van landbouw, na een gunstig rapport erover. Deze Walther Darré noemde de Joden soms "onkruid". Het gaat niet te ver om te zeggen dat Alwin Seifert een zeer radicale **ecoloog** was, vooral tegen de kunstmestfabrikanten, die overal hun produkt wilden laten toepassen

en daarmee de natuurlijke gesteldheid van de bodem, waarmee ze het meest geschikt zijn voor specifieke, streekeigen gewassen, revolutionair veranderen en de streek en bodem zijn karakter doen verliezen. Volgens Alwin Seifert verschaald kunstmest de structuur van de bodem en wordt de natuur bedorven. In het voorbeeld van de aardappels heeft hij het over een dode bodem, waar nog, of juist daardoor, alleen de schadelijke aaltjes kunnen leven. Dit, natuurlijk, in tegenstelling tot zijn eigen compost-bemestingsmethode. Alwin Seifert was na de *eerste wereldoorlog* een conservatief, een radicale conservatief die zich keerde tegen het materialisme van de natuurwetenschap en zich daarnaast keerde tegen het "modernisme" en internationalisme. Alwin Seifert is beïnvloed door de "Wandervögel", de antroposofie en de "Heimatschützbewegung". Hij komt uit München en dat is de bakermat van de NSDAP geweest. Onvermeld blijft, of hij lid was van de partij. In 1935 heeft hij zich teweer gesteld tegen de leus: "Geen vierkante meter Duitse bodem zonder landbouwproductie!" en eiste als eenling, dat door de *arbeidsdienst* gerooide heggen opnieuw geplant zouden worden. Daarmee bijna zijn einde tekenend. De wetenschap, dat Hess hem gunstig gezind was, zal hebben geholpen. Ook pleitte hij in de dertiger jaren al voor verwilderingsgebieden om de natuur te handhaven. Zijn officiële titel was "Rijksadvocaat van het Landschap" en zijn bijnaam in de partij vanwege zijn gedrevenheid op ekologisch gebied: "**Herr Mutter Erde**".

Volgens mijn bronnen zorgden Alwin Seifert en zijn minister voor vergaande maatregelen op het gebied van beschermde gebieden, herbebossing en een meer natuurlijke, minder kapitaalsintensieve methode van landbouw. Bijna zorgden zij voor een Rijkswet ter bescherming van "moeder Aarde", maar het ministerie van economische zaken hield dit tegen in het belang van de mijnbouw. In 1935 zorgden de nazi-ekologen voor een Rijkswet ter bescherming van de natuur. Dit was een ongehoord nieuwe natuurbeschermingswet, waar men veel gebieden mee veilig stelde en waarmee men er voor zorgde, dat industriële ontwikkelingen in gebieden eerst werden getoetst aan deze wet. Misschien is het daardoor dat veel leden van "Naturschutz" bewegingen lid werden van de NSDAP. Het Derde Rijk deed tenminste wat op het gebied van ecologie. Want als het Derde Rijk iets aanpakte dan ging dat met grote grondigheid en ..... zonder tegenspraak!

Verhoudingsgewijs meer Duitsers, die lid waren van de "Naturschutz" beweging waren lid van de NSDAP, dan gewone Duitsers, vanwege "de groene vleugel" van de partij, waar volgens mijn bronnen Alwin Seifert een belangrijk figuur in was en die, misschien uit ecologische overwegingen, zijn ogen sloot voor de uitwassen van het "Dritte Reich".

Alwin Seifert was in ieder geval realist genoeg om in de oorlog weer een grote groentetuin aan te leggen. Dat kwam altijd van pas. Ook heeft hij het in zijn boek over een gepassioneerde speech, die hij als uitdaging, onverwacht, in gezelschap moest houden en hij zong toen de lof over het: "onkruid". Of dit een verwijzing was naar zijn vroegere baas Darré, is ongewis, want hij wijdde uit over de betekenis van de onkruiden en de helende werking op de verstoorde bodem, die deze hebben en dat de onkruiden later vanzelf weer verdwijnen.

De ontdekking dat de ecologische beweging ook in Nazi-Duitsland een rol van betekenis speelde is een verrassend en enigszins verontrustend gegeven, maar past in het tijdsbeeld van toenemende industrialisatie en mechanisering van de landbouw. Het gaat erom de verdiensten van de ecologische beweging los te koppelen van het Duitsland dat eronder de Nazi's ontstond, maar eenvoudig is dit niet. De "Blut und Boden" theorie, de liefde voor de natuur en het doorgeschooten nationalisme het loopt al te snel in elkaar over. Ook is er in het boek geen kritiek over de duistere

kanten van het fascisme, zoals het racisme in zijn ergste vorm. Fritz Todt gebruikte dwangarbeiders voor zijn werken.

Ik heb evenwel de professor Alwin Seifert in zijn boek "*Tuinieren zonder Gif*" niet kunnen betrapten op fascistische uitlatingen. Dat hij bij Hess in en uit liep pleit niet voor zijn "zaak"

Hess was de derde man na Hitler in Duitsland, maar vloog in 1941 naar Schotland, enige weken voor Hitler Rusland binnen viel. (Het is niet onwaarschijnlijk, dat hij vluchtte vanwege voor hem bedreigende machinaties in de top van de partij)

De groene vleugel van de Nazi's had als hoogste man dus Rudolf Hess daarnaast de landbouwminister (1933-1942) Walther Darré - die na de oorlog in Neurenberg werd veroordeeld en in 1950 werd vrijgelaten, Fritz Todt - komt om bij een vliegtuigongeluk (1942) nadat hij zelfs tegen Hitler zijn twijfels over de oorlog had geuit- en zijn adjudant Alwin Seifert. Deze laatste komt, in tegenstelling tot de andere namen, niet voor in register van namen van oorlogsmisdadigers, dat het Wiesenthal instituut bijhoudt. De landschappelijke inzichten van Alwin Seifert worden nog steeds bestudeerd en nagevolgd. Dat hij zijn liefde voor de *Heimat* en dan vooral de natuur niet verloochende na de oorlog, mag blijken uit de volgende vermelding: "Schon in den fünfziger Jahren hat der damalige Vorsitzende des Bundes Naturschutz in Bayern, Alwin Seifert"

Het boek, de schrijver, de ideeën, leerzaam, maar behoedzaam mee omgaan? De beschreven compostmethode wordt uitvoerig toegelicht, is optimistisch over het resultaat en zeker het navolgen waard.

Op een bladzijde laat Alwin Seifert zich ontvallen "Simazin" verdund met water te gebruiken om tussen de tegels het onkruid weg te houden en dat is een lelijk foutje als je boek heet: TUINIENEN ZONDER GIF!